

ПОРАДИ ЮРИСТА

КОМЕНТАРІ ПРАВНИКІВ, ПОЛІТИКІВ, ЕКОНОМІСТІВ, ФАХІВЦІВ ТА ЕКСПЕРТІВ

КВІТЕНЬ
№ 4 (187) 2026

**ВАЛЕНТИН
НАЛИВАЙЧЕНКО:**

Стор. 4

**СБУ ПОВИННА МАТИ ЧІТКО ОКРЕСЛЕНИЙ
ФУНКЦІОНАЛ ТА ПОЗБАВЛЕНА
НЕВЛАСТИВИХ ФУНКЦІЙ**

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

ЯК «ЗМУСИТИ» ПОЛІЦІЮ ПРАЦЮВАТИ?

Пам'ятка громадянина, як правильно звернутись до Поліції, написати заяву та контролювати її розгляд

Стор. 2

ОФОРМЛЕННЯ КАДАСТРОВОГО НОМЕРУ

Що таке кадастровий номер, як його оформити в Україні та скільки орієнтовно коштують послуги щодо оформлення

Стор. 3

ПОДІЛ/ВИДІЛ ЧАСТКИ БУДИНКУ

Особливості, підстави та можливість поділу нерухомості (житлового будинку) та земельної ділянки на якій він розміщений

Стор. 6

ПОДІЛ МАЙНА ПОДРУЖЖЯ

Поділ майна подружжя часто пов'язують із розірванням шлюбу, але законодавство дозволяє зробити це не розриваючи його

Стор. 7

Всеукраїнська інформаційно-правова газета

Виходить за підтримки Українського інституту політики та Правозахисної організації «Спільна Мета»

Інформаційно-
правовий портал
www.porady.org.ua →

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ - 49801

**Кожному
гарантується
право знати
свої права і
обов'язки**

Ст. 57 Конституції
України

ЯК «ЗМУСИТИ» ПОЛІЦІЮ ПРАЦЮВАТИ: ПАМ'ЯТКА ГРОМАДЯНИНА

Як викликати поліцію і подати заяву так, щоб її зобов'язали були прийняти - інструкція для громадян.

1. ЯК ВИКЛИКАТИ ПОЛІЦІЮ?

Телефон: 102

Говоріть чітко: «Повідомляю про правопорушення... Адреса: ... Що сталося: ... Прошу направити наряд поліції.»

Обов'язково запитайте: «Назвіть номер мого звернення.»

Запишіть цей номер — це ваш перший доказ.

2. ЯК ПРАВИЛЬНО ПОДАТИ ЗАЯВУ

Заява подається у довільній формі. Поліція зобов'язана її прийняти.

Подавати краще у двох примірниках і на вашому примірнику повинні поставити:

- вхідний номер

- дату
  - штамп
  - підпис або ПІБ працівника
- Без цього заява юридично «в повітрі».

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ШАБЛОН ЗАЯВИ

Начальнику _____
(назва відділу поліції)

від: _____
(ПІБ повністю)

адреса: _____
телефон: _____

ЗАЯВА
про вчинення
кримінального правопорушення

Повідомляю про факт можливого кримінального правопорушення, що стався

(дата) за адресою: _____.

Суть події:

Вважаю, що у вказаних діях можуть міститися ознаки кримінального правопорушення.

ПРОШУ:

Прийняти та зареєструвати дану заяву.
Внести відомості до ЄРДР.
Розпочати досудове розслідування.
Повідомити мене про номер кримінального провадження.

Дата: _____

Підпис: _____

3. ЩО ГОВОРИТИ У ВІДДІЛКУ

Спокійно: «Подамо заяву про кримінальне правопорушення. Прошу зареєструвати та поставити відмітку на нашому примірнику.»

Якщо тягнуть: «Прошу зареєструвати заяву відповідно до статті 214 КПК України.»

4. ЯКЩО ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ

Вмикаєте відео і говорите: «Фіксую відмову поліції прийняти заяву.»

Далі: «Назвіть ваше прізвище, ім'я та посаду.»

Записуєте.

5. ЯК ПОДАТИ ЗАЯВУ ОНЛАЙН (ПАРАЛЕЛЬНО)

Якщо не хочете йти у відділок або хочете додатково зафіксувати звернення онлайн:

- Крок 1

Сайт Національної поліції → «Звернення громадян» → «Подати електронне звернення».

- Крок 2

Заповніть форму (ПІБ, телефон, email, адреса, опис події).

У тексті **ОБОВ'ЯЗКОВО** напишіть: «Прошу внести відомості до ЄРДР відповідно до ст. 214 КПК України.»

- Крок 3

Додайте фото / відео (якщо є).

- Крок 4

Відправте і зробіть скріншот підтвердження.

Найкраща схема:

- подали паперову
  - того ж дня подали онлайн
- Подвійний контроль.

6. ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ПОЛІЦІЯ МОВЧИТЬ

Якщо після подачі заяви:

- вам не дали номер ЄРДР
  - не телефонують
  - минуло більше 24-48 годин
- робіть наступним чином:
- Крок 1

Телефонуйте у відділок: «Я подавав заяву про кримінальне правопорушення. Прошу повідомити номер ЄРДР.»

- Крок 2 (якщо немає реакції)

Пишете коротку скаргу до прокуратури: «Прошу перевірити бездіяльність поліції щодо невнесення відомостей до ЄРДР за моєю заявою від ___ числа.»

Додаєте: копію заяви, фото зі штампом, скрін онлайн-звернення.

- Крок 3

Повідомляєте поліцію: «Я подав скаргу до прокуратури.»

Після цього справи зазвичай різко «оживають».

Головне правило:

- не кричати, не благати, не хамити.
- говорити спокійно, фіксувати, знати свої права.

Запам'ятайте, ви не просите, ви реалізуєте своє законне право.

Олег Шкільний

СКІЛЬКИ ЧАСУ ТЦК МАЄ ПРАВО УТРИМУВАТИ ВІЙСЬКОВОЗОВОБ'ЯЗАНИХ: ПОЯСНЕННЯ ЮРИСТІВ

В Україні терміни адміністративного затримання за порушення правил мобілізації чітко регламентовані законом і не можуть перевищувати встановлені межі.

Як зазначають на порталі «Юристи.UA», відповідно до статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення, максимальна тривалість такого затримання становить до трьох годин. Лише у виняткових ситуа-

ціях — наприклад, у разі порушень прикордонного режиму — цей строк може бути продовжений, але не більше ніж до 72 годин.

У контексті роботи Територіальних Центрів Комплектування, утримання людини протягом кількох діб можливе виключно за рішенням суду або за участі правоохоронних органів.

Юристи наголошують: якщо після складання

адміністративного протоколу особу утримують у ТЦК понад три години, це може розцінюватися як незаконне обмеження свободи. У випадках, коли людину не відпускають примусово, вона має право звернутися зі скаргою до правоохоронних органів, зокрема до прокуратури, ДБР чи поліції, із заявою про можливе незаконне позбавлення волі та перевищення службових повноважень.

**РОЗМІЩЕННЯ РЕКЛАМИ
в газеті
та на сайті**

На сторінках газети та на сайті інформаційно-правового порталу ПОРАДИ ЮРИСТА (www.porady.org.ua) Ви маєте можливість розмістити рекламу, статті, інтерв'ю, блоги та інші матеріали суспільно-правового характеру.

Вартість та умови розміщення матеріалів дізнавайтесь за телефоном +38 (098) 507-28-77 або e-mail: porady_urista@ukr.net

КАДАСТРОВИЙ НОМЕР - ЯК ОФОРМИТИ ТА СКІЛЬКИ КОШТУЄ

Для будь-яких операцій із землею в Україні обов'язковий кадастровий номер.

Оформлення триває до 1,5 місяця та коштує від 2 до 30 тисяч гривень.

В Україні кожна земельна ділянка повинна мати унікальний кадастровий номер, без якого неможливо продати, подарувати, успадкувати чи здати землю в оренду. УНН розповідає, як присвоюється кадастровий номер, які документи потрібні для його оформлення, скільки це коштує та де перевірити дані про ділянку.

Що таке кадастровий номер, з чого складається, хто присвоює

Кадастровий номер земельної ділянки - унікальний цифровий код, який присвоюється земельній ділянці під час реєстрації в Державному земельному кадастрі та не повторюється на всій території України.

Відповідно до законодавства, наявність у

земельної ділянки такого унікального кадастрового номера обов'язкова.

Кадастровий номер складається з 19 цифр, розділених двокрапкою. Перші 10 визначають межі адміністративно-територіального устрою України (область, район, частину району, територія сільської чи міської ради). Наприклад, 3220881700 буде означати територію Вороньківської сільської ради Бориспільського району Київської області.

Наступні 2 цифри - номер кадастрової зони відносно адміністративної області; наступні 3 - номер кадастрового кварталу відносно кадастрової зони; останні 4 - інформують про місцезнаходження земельної ділянки відносно кадастрового кварталу.

Хто присвоює кадастровий номер і як відбувається процедура

Кадастровий номер земельної ділянки - це обов'язкова умова для

здійснення будь-яких операцій з наділом:

- купівля-продаж;
- дарування;
- успадкування;
- міна;
- оренда;
- застава.

Без нього неможливо зареєструвати право власності чи користування земельною ділянкою.

Кадастровий номер присвоює територіальний орган Держгеокадастру шляхом внесення відомостей до Державного земельного кадастру. Процедура включає розробку технічної документації сертифікованим інженером, погодження меж ділянки та реєстрацію в базі даних, що займає близько 1-1,5 місяців.

Для його отримання необхідно:

- звернутися до сертифікованого інженера-землевпорядника (знайти їх перелік можна на сайті Держгеокадастру) або до відповідної організації та замовити послугу щодо розробки технічної документації із землеустрою

на земельну ділянку;

- подати документи до органу Держгеокадастру за місцем знаходження земельної ділянки. Це може зробити: інженер-землевпорядник через вебпортал електронних послуг; або власник земельної ділянки (особисто) через ЦНАП.

Для подачі документів через ЦНАП, необхідні наступні документи:

- заява про державну реєстрацію земельної ділянки;
- оригінал погодженої відповідно до законодавства документації із землеустрою, яка є підставою для формування земельної ділянки (оформляє інженер-землевпорядник);
- електронний документ, що містить відомості про результати робіт із землеустрою, які підлягають внесенню до Державного земельного кадастру (оформляє інженер-землевпорядник).

Після подачі документи перевіряються на відповідність державним вимогам. Законодавством визначено строк проведення держав-

ної реєстрації земельної ділянки, який становить 14 календарних днів з дня реєстрації заяви (7 днів - у разі здійснення державної реєстрації земельної ділянки за принципом екстериторіальності - якщо подав землевпорядник).

Після цього необхідно отримати витяг з Державного земельного кадастру про земельну ділянку, з яким необхідно звернутися до реєстратора прав власності для того, щоб зареєструвати право власності на земельну ділянку.

Результатом послуги буде витяг з державного реєстру речових прав, який і буде засвідчувати ваше право власності на земельну ділянку.

Скільки коштує кадастровий номер на землю

Оформлення кадастрового номера залежить від:

- площі земельної ділянки;
- регіону розташування;
- складності робіт;
- обраного землевпорядника чи організації.

У більшості випадків вартість для громадян коливається в межах від 2 до 30 тисяч гривень. Проте для великих масивів землі ціна може сягати і десятків чи навіть сотень тисяч гривень.

Де і як перевірити кадастровий номер земельної ділянки

Перевірити присвоєння можна кількома способами:

- на Публічній кадастровій карті України. Для цього потрібно знати точне місце розташування наділу;
- у Державному земельному кадастрі - через е-сервіс "Е-крок" або в територіальному органі Держгеокадастру. Потрібно мати документ, що посвідчує право власності;
- у витягу з Державного земельного кадастру про земельну ділянку - він містить всі відомості про наділ. Замовити витяг можна в ЦНАП або в інженера-землевпорядника.

НОТАРІАЛЬНЕ ПОСВІДЧЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ УГОД В УКРАЇНІ: АЛГОРИТМ ДІЙ ТА ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ

Другий етап земельної реформи відкрив ринок землі для юридичних осіб, створених і зареєстрованих за законодавством України. Головна умова — їхніми власниками (акціонерами чи членами) мають бути виключно громадяни України, держава або територіальні громади.

При посвідченні договору купівлі-продажу об'єктів нерухомого майна, зокрема, земель сільськогосподарського призначення подається:

- документи, що посвідчують обсяг цивільної дієздатності фізичних осіб, цивільну правоздатність, дієздатність юридичних осіб, повноваження представника фізичної або юридичної особи;
- документи, що підтверджують право влас-

ності на земельну ділянку;

- у разі спільної сумісної власності на земельну ділянку — нотаріально засвідчена згода або особисто присутність чоловіка/дружини, свідоцтво про шлюб, його/її паспорт та реєстраційний номер облікової картки платника податків;

- у разі якщо земельна ділянка знаходиться в оренді згода орендаря на продаж (у випадку коли не він є покупцем);

- витяги з Державного земельного кадастру та Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, а також із технічної документації про нормативну грошову оцінку;
- звіт про експерту грошову оцінку земель;
- реквізити відкритих рахунків;
- документи, що підтверджують джерела по-

ходження коштів або активів, за рахунок яких набувається право власності на земельну ділянку.

Договір купівлі-продажу такої земельної ділянки підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню.

Посвідчення договорів, зокрема, про відчуження земельної ділянки здійснюється за місцезнаходженням такого майна або за місцезнаходженням юридичної особи, або за зареєстрованим місцем проживання фізичної особи — сторони відповідного договору (відповідно до ч. 6 ст. 55 Закону).

Ти ж юрист

НЕРУХОМІСТЬ НАБУТА ДО 2013 РОКУ, АЛЕ НЕ ЗАРЕЄСТРОВАНА: ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ ВЛАСНИКУ?

У деяких громадян право власності на нерухомість було набуто до 2013 року, але не було зареєстроване у бюро технічної інвентаризації (БТІ). Підставою для його набуття були, наприклад, свідоцтво про право власності на нерухоме майно, договір купівлі-продажу, свідоцтво про право на спадщину або інший документ, що відповідно до законодавства підтверджує набуття права власності на нерухоме майно.

Що потрібно знати власнику у такому випадку розповіли у Мін'юсті.

Так, якщо власник має документ, що підтверджує набуття права власності на об'єкт нерухомого майна до 01 січня 2013 року, проте право власності не зареєстроване, то може за-

раз внести цю інформацію до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Для цього необхідно подати відповідні документи лише у паперовій формі особисто або через представника до державного реєстратора або до нотаріуса за місцезнаходженням об'єкта нерухомого майна в межах області.

Якщо нерухомість розміщена на території АР Крим, Донецької, Сумської, Дніпропетровської, Запорізької, Луганської, Миколаївської, Харківської, Херсонської, Чернігівської областей, у місті Севастополь, то власник або його уповноважений представник має право звернутися з відповідними документами до будь-якого державного реєстратора в межах України.

Державний реєстратор обов'язково запитує від БТІ інформацію, необхідну для проведення такої реєстрації (у разі якщо відповідні документи не були подані заявником).

Така державна реєстрація проводиться зі сплатою визначеного розміру адміністративного збору, з урахуванням положень пункту 13 постанови Кабінету Міністрів України від 06 березня 2022 року № 209 «Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану».

ВАЛЕНТИН НАЛИВАЙЧЕНКО: СБУ ПОВИННА МАТИ ЧІТКО ОКРЕСЛЕНИЙ ФУНКЦІОНАЛ ТА ПОЗБАВЛЕНА НЕВЛАСТИВИХ ФУНКЦІЙ

Валентин Наливайченко, 9-й та 13-й очільник СБУ з 2006 по 2010 роки та з 2014 по 2015 роки, народний депутат України 7-го, 8-го та 9-го скликань.

В новому інтерв'ю кореспонденту Віталію Гузію для ресурсу «ПОРАДИ ЮРИСТА» відповів на наступні запитання:

**Якими мають бути реальні функції Служби безпеки?
Чи була агентура РФ у керівництві українських силових структур?
Хто відповідальний за провал оборони Криму у 2014 році?
Як повинна працювати контррозвідка під час війни?
Наскільки сильні російські спецслужби насправді?
Як очистити спецслужби від корупції та агентури ворога?
Якою має бути СБУ після перемоги України?**

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Сьогодні ми поговоримо про діяльність СБУ з точки зору ретроспективних помилок, поговоримо про ідеї її реформування, коротко підніmemo те, як ви оцінюєте діяльність російської ФСБ наразі, які в неї сильні та слабкі сторони та багато чого іншого.

Перше запитання - ви, будучи двічі головою СБУ, як оцінюєте ідеї щодо реформування СБУ, які мають місце як мінімум з 2020 року, та згідно з яких Служба Безпеки має займатися виключно питаннями національної безпеки та контррозвідки, а не супроводом розслідування та викривання корупційних справ?

ВАЛЕНТИН НАЛИВАЙЧЕНКО:

Саме так, з 2007 року і навіть з 2006 року, коли я опинився на керівництві СБУ в перший раз, я запропонував, відстоював і до цього часу переконаний, що це правильно, реформу СБУ, яка має на меті зробити так, щоб Служба Безпеки була головним контррозвідувальним органом, головним антитерористичним органом, а всі невластиві функції, такі як слідство, економіка, включно з боротьбою з корупцією, давно можна і треба було, по-перше, забрати в СБУ, по-друге, так як передали боротьбу з корупцією НАБУ, передати іншим правоохоронним органам. І мої переконання і професійний досвід тільки підтвердили правоту саме таких позицій.

І зараз, навіть вже працюючи в Парламенті, в Комітеті з питань інтеграції України до Європейського

Союзу, я можу підтвердити, що і наша інтеграція, і вступ в Європейський Союз обов'язково передбачатиме саме таку реформу спецслужб України. І Служби Безпеки, і Служби зовнішньої розвідки, і Військової розвідки, і Головного управління оборони України. Тобто спецслужби мають мати чіткий, окреслений функціонал і повинні бути позбавлені невластивих функцій.

Більше того, є ще одна важлива складова – демократичний контроль за діяльністю спецслужб. Так само з 2007 року я це і пропагую, і запроваджував першим, до речі, тоді в країні, Наглядову раду. Вона з'явилась саме в СБУ, перевірте мої слова.

І саме з Наглядової ради багато тих функцій, або завдань, які нам вдалося виконати, ми і розпочинали. Зокрема, такі як розсекречення архівів, як розслідування Голодомору, геноциду українського народу, причому в суді, і доведено було, і є вирок українського суду 2009 року, про те, що Голодомор 1932-1933 років був злочинним геноцидом. Це зараз, здається, знаєте, вже невластиве, але тоді це було дуже важливо, щоб СБУ зробило, і ми це зробили.

Бо, наприклад, стаття Кримінального кодексу про геноцид є і була підслідністю СБУ. Але, тим не менше, я наголошую, що зі слідством, з економікою і іншими невластивими функціями треба закінчувати. І зробити з СБУ і інших спеціальних органів справжні спецслужби.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Тобто, в розрізі структури цієї реформи, ми маємо перейняти таку універсальну модель, яка є в Великобританії?

ВАЛЕНТИН НАЛИВАЙЧЕНКО:

Вона є у всіх успішних країнах. США, Великобританія, Ізраїль. Найбільш успішні спецслужби завжди працюють або виключно в сфері розвідки, такі як МОССАД, або виключно в сфері контррозвідки, або військової розвідки, так як інші спецслужби.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

А функції боротьби з корупцією від СБУ, це радянський пережиток?

ВАЛЕНТИН НАЛИВАЙЧЕНКО:

Це однозначно і не було функціями Служби Безпеки, тобто не притаманні їм. І зараз я виступаю, і давно, до речі, за передачу остаточно цього напрямку виключно до НАБУ.

Це, нагадую, згідно законодавства, спеціальний орган по боротьбі з корупцією. Але не просто передача функцій, друзі, але, дивіться професійно, і передача баз даних, і всіх напрацювань, які були і в СБУ, і були в МВС, були і в Генеральній прокуратурі. Це величезний масив, і він дуже потрібен НАБУ для їхньої ефективної діяльності.

Без неї антикорупційний орган просто буде «голий і босий» на старті. Треба передати ці архіви, треба спеціальний закон, щоб були передані архіви від Служби безпеки до НАБУ. До цього часу це не здійснено.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Але коли створювалася поточна модель СБУ, коли за Службою Безпеки закріплювали боротьбу з корупцією, все ж таки архітектори цієї моделі на щось сподівалися, від якогось досвіду? Тим паче, що в 90-х роках за створенням СБУ не стояли дурні люди. Стояли, мабуть, ветерани КДБ України, які в методах силової боротьби навіть просувалися більше, ніж СБУ.

ВАЛЕНТИН НАЛИВАЙЧЕНКО:

Те, що було в 92-му, 93-му роках, коли і був справді схвалений і затверджений закон про Службу Безпеки України, а уявіть, я вже прийшов у 2006-му, 2007-му, і тоді точно вже перезріло питання позбавлення невластивих функцій, «декадєбізації» СБУ. Цим я теж займався. Ми зробили дуже серйозну «декадєбізацію» служби і багато чого іншого.

І я впевнений, що це були правильні кроки. Більше того, зараз навіть повномасштабна війна Росії проти нас підтвердила, що бойові підрозділи, контррозвідувальні підрозділи, антитерористичні підрозділи СБУ найбільш корисні і потрібні. Саме вони зараз дають ті результати, які потрібні для захисту України і громадян під час повномасштабної агресії.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Але чи може бюрократичний механізм, навіть якщо він буде максимально ідеально створений, регульований по законодавству, ефективно працювати, якщо

немає на це політичної волі зі сторони військово-політичного керівництва?

Які є механізми, щоб діяльність СБУ перевести в ранг певного такого дїпстейта, який є в США, який би діяв в лозіці верховенства права, а не в лозіці політичного підпорядкування політичним інтересам тим чи іншим кланам впливу, які знаходяться при владі? Чи є взагалі такі механізми, чи це ідеалістична утопія?

ВАЛЕНТИН НАЛИВАЙЧЕНКО:

Відповідь очевидна - закон.

Має бути новий закон, який, по-перше, ми вже про це говорили, коротко нагадаю, виокремить і визначить конкретно функції, звуть функції СБУ до контррозвідки та боротьби з тероризмом. І, друге, окрім такого закону, потрібен більший демократичний контроль, більша прозорість в діяльності спецслужб і більша відповідність або повна відповідність стандартам ЄС. Саме там величезний контроль завжди над діяльністю будь-якої спецслужби.

Я, як керівник Служби Безпеки двічі, скажу вам, що воно, можливо, і неприємно, коли ти працюєш в самій спецслужбі, але це єдиний запобіжник корупції, колаборантства всередині самої організації. Щоб не трапилось так, як трапилось у 2014 році, коли я після Революції Гідності зайшов в СБУ, а вона порожня, керівництво дезертувало, більшість співробітників дезертувало, а в Криму попереходили на бік ворога. Кому така спецслужба була потрібна?

Очевидно, ворогу.

Але що з цього сталося? Тільки тому, що в Службу Безпеки України протягом правління Януковича і його голови СБУ Якименка понабирали проросійських людей. З російським громадянством людей і порозставляли їх на керівництво. Був також і міністр оборони України, громадянин Росії, але то вже питання Міністерства оборони.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Ви сказали один механізм, щоб політизація діяльності СБУ була менша. Закон і демократичний контроль. Що підрозумовує в собі демократичний контроль? Це безпосередня процедура призначення людей в СБУ з участю, можливо, парламентських опозицій, щоб це контролювали не тільки від влади? Деталізуйте цей демократичний контроль. Чи під ним ви маєте на увазі громадські організації, певні, які там, наприклад, радять призначення для СБУ?

ВАЛЕНТИН НАЛИВАЙЧЕНКО:

Я вже таке робив і це треба відновити. Видання Білої книги, з цього все починається.

Біла книга – це коли сама спецслужба публікує, робить публічним те, за якими напрямками, пріоритетами і завданнями діє або діяла протягом поточного року. В тому числі, з тими результатами, які можна і треба оголошувати публічно.

Я нагадую, що в законі, навіть діючому, є принцип діяльності Служби безпеки України, який називається «гласність». →

Тому Біла книга - це перше. Потім – це парламентський контроль. І комітет профільний парламенту, і тимчасові слідчі комісії, і інші форми парламентського контролю.

Не уникати, не робити так, як, наприклад, зараз навіть є ТСК, куди не з'являється керівник Служби. Голову СБУ викликали, і коли я зараз в парламенті, двічі або тричі, жодного разу він не з'явився. Це другий елемент демократичного контролю.

Третій, безумовно, наглядові ради, правозахисники, громадські організації, доступ для них до тієї інформації, про яку вони запитують. Доступ такий, теж, як наприклад, я зробив з 2007 року. Ми відкрили в самій Службі Безпеки України, в кожній, в тому числі області, в обласних управліннях, приміщення, де поставили комп'ютери, де всі розсекречені архіви безкоштовно, будь-ласка заходьте в будь-який час для будь-якого громадянина, будь-якого громадського активіста ознайомлюйтесь, отримуйте необхідну відкриту інформацію.

Ми оцифрували розсекречені архіви. Це було тоді важливо. Зараз треба йти далі в таких формах відкритості і демократичного контролю. І, наголошую, правозахисники мають бути серед перших.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Чи не є в Україні надмірно роздутим бюрократичний апарат силового блоку, який вже містить 8 правоохоронних органів, МВС, ГПУ, ДБР, НАБУ, НАЗК, БЕБ, САП і, власне, СБУ?

ВАЛЕНТИН НАЛИВАЙЧЕНКО:

Дивіться, не про бюрократичний апарат поперше треба говорити, а про функціонал, функціональні обов'язки і напрямки, підслідність, і так далі. Це все професійна така сфера, в якій, безумовно, дублювання підслідності, дублювання функцій має бути давно виключене.

Уже 2026 рік, п'ятий рік вже повномасштабної агресії росії. Можна і треба під час дії воєнного стану вже чітко було відокремити, ви займаєтесь тільки цим, ви цим, ви цим. Це якщо згадувати навіть ту кількість правоохоронних органів, яку ви згадали.

І в них, до речі, аж сім мають функції оператив-

но-розшукових заходів. Безумовно, такі функції є у прикордонників, є у МВС.

Я двічі організував це все в масштабах такої серйозної спецслужби, як СБУ. І нам заважали. Хто дублює ці функції і навіщо нам їх дублювати? Навіщо СБУ зараз дублювати, наприклад, функції Міністерства внутрішніх справ або Національної поліції?

Жодної потреби для цього немає. І я поясню, чому СБУ – це насамперед агентурна, оперативно-розшукова кібердіяльність. Але кібердіяльність і агентурна, і оперативно-розшукова для чого? Перше, безумовно, це захист громадян України від ворожих спецслужб.

Ось в чому принципова позиція. Не слідство, не економіка, не бізнес переслідують. Від цього всього вже давно треба було відійти.

Відволікання на такі другорядні функції послаблює пріоритетну діяльність, а саме - контрольно-розвідувальну, а простими словами це протидія діяльності ворожих спецслужб.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Чи погоджуєтесь ви з тим, що СБУ військового часу стала значно ефективніше від СБУ мирного часу? І загалом за 35 років, коли діяльність СБУ була найбільш результативною?

ВАЛЕНТИН НАЛИВАЙЧЕНКО:

Я погоджуюсь, що зараз під час дії воєнного стану справді бойові і контрозвідальні підрозділи СБУ, це честь і хвала, і всіляко їх підтримую і буду підтримувати, тому що вони виконують справді надважливі завдання і функції.

Більше того, я підтверджую, як людина, яка взяла зброю і залишилася з першого дня повномасштабної агресії в Києві, що не втікли, і справді ті підрозділи, які залишились, працювали і починали давати відсіч ворогу, починаючи з Київської області.

І далі ті підрозділи, які працюють і висуваються на передову, і працюють в спецпідрозділах з використанням БПЛА, це ті підрозділи, якими ми пишаємось, і ті офіцери, які справді є захисниками країни. Але все це тільки підтверджує те, що сама СБУ і має бути таким органом, контрозвідкою і антитерором. І саме такі функції рятують країну і людей зараз,

а значить їх треба плекати, піднімати і захищати законом. Всі можливості надавати саме їм, і концентрувати діяльність СБУ саме на цих завданнях.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Як би ви оцінили з точки зору ефективності і успішності поточну діяльність ФСБ та інших російських спецслужб по відношенню до України?

ВАЛЕНТИН НАЛИВАЙЧЕНКО:

Я не оцінюю, я знаю, що ми протидіяли і зараз протидіємо і будемо протидіяти ворожій діяльності і російських, і білоруських, і інших спецслужб, які загрожують нашій безпеці і нашим громадянам. А зараз під час війни вони є агресорами. До агресора ставлення одне – знешкодження.

Тому моя оцінка - треба це тримати як пріоритет. Адже це сильний, безумовно, ворог.

У них є своя структура, навіть якщо там немає розгалуження таких повноважень, як у нас на велику кількість органів, все рівно вони поводять себе значною мірою ефективно. Але питання, в чому заключається ця ефективність? У вливаннях великої кількості ресурсів.

Я маю реальне уявлення і розуміння, що таке російські спецслужби і їхнє керівництво.

Ну, повірте мені, краще мене, я сподіваюсь, колись хтось з'явиться, але зараз це я. І я можу вам сказати, що їх переоцінювати, що вони якісь великі там професіонали – це зовсім не так. Перше, в них величезне фінансування – так, їх величезна кількість – так. Вони створюють і залучають на аутсорсингу дуже багато, в тому числі цивільних компаній, наприклад, для підривної діяльності в соцмедіа, для маніпулювання в соцмедіа від Фейсбуку до Ютубу – це так.

Але це не значить, що вони такі прям професіонали. Є, знаєте, на кожний їхній метод наш контрметод або контрметод наших міжнародних партнерів. Ось тут сила української спецслужби, СБУ зокрема і міжнародні партнери, в тому числі, з нами.

Із сьомого року я зустрічався і з директором ЦРУ, і з директором Мі-6, і Мі-5, і ФБР, і іншими, і МОССАДа, і всіх інших, і ми вибудували, і працює така коаліція контрозві-

дувальна в сфері безпеки з нашими міжнародними партнерами. І це є нашою силою, і я виступаю за те, щоб це продовжувати, таку співпрацю, тому що це робить сильнішими і розширює можливості для нашої Служби Безпеки України.

Наприклад, в кіберсфері, в кіберзахисті з 2014 року саме з американськими партнерами ми відбували з нуля її, але далі вона працює, і я бачу, у всякому разі, з тих деталей, які відомі або мені помітні, що працює досить ефективно.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Коли ми досягнемо того моменту, коли не російська агентура буде в лавах СБУ, а українська агентура буде діяти на вищих рівнях прийняття рішень в ФСБ? Чи це вже відбувається і ми цього просто не знаємо?

ВАЛЕНТИН НАЛИВАЙЧЕНКО:

Скажу вам з практики власної роботи. Для того, щоб в СБУ не було зрадників, колаборантів і корупціонерів, потрібно постійно очищати систему, давати можливість і призначати, не боятися, призначати молодих фахівців, патріотичних та професійних, на керівні посади. Я, в принципі, так і робив.

І можу сказати, що за моїх каденцій не було, у всякому разі, на топ-посадах жодного зрадника. А там, де виявляли нижче, то карали і очищення проводили постійно, не вагаючись. Тому я і виступаю за продовження саме такого підходу.

І так само виступаю про новий закон про Службу Безпеки України. Зробити її сильнішою, це означає сконцентруватися на пріоритетах, контрозвідка і боротьба з тероризмом. І третє, очищення або виявлення агентури ворога – це постійна функція, постійна діяльність.

Немає жодної спецслужби світу, яка б уникла «кротів» або зрадників у власних рядах. А це означає, що треба діяти тут і зараз, постійно для очищення.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Запитання, яке у багатьох асоціюється з вами через ті події, від яких ми до сих пір продовжуємо страждати - втечі Януковича і спроби вас та Авакова перехопити бігство тодішнього президента-

втікача. Знаючи, що буде після цього, і повертаючись в той момент, як би ви, можливо, інакшим способом регулювали свій маршрут перехоплення Януковича, щоб все ж таки його затримати, заарештувати і дати росії менше підстав для формалізації нападу на Україну.

ВАЛЕНТИН НАЛИВАЙЧЕНКО:

І Янукович, і Азаров, і його голова СБУ Якименко, і міністр МВС Захарченко - це все та згряя колаборантів, яка привела ворога.

Далі ми довго намагалися зупинити все те, що вони намутили, накрутили і здали ворогу. Що стосується 22-23 лютого, я не був ще призначений головою СБУ, я був призначений тільки 24-го ввечері Парламентом. Виконуючим обов'язки.

І єдиний, хто тоді на заклик у Верховній Раді, хто не боїться поїхати затримати тоді ще діючого президента-втікача Януковича, я сказав - окей, я не боюся, і поїхав тоді.

Також, Міністр був внутрішніх справ призначений Аваков, а я як народний депутат і уповноважений за контролем за діяльністю СБУ, ми вдвох не побоялися і вилетіли на Крим. Але вже в той час російські війська евакуювали Януковича і вивезли через Севастополь на територію росії.

Вони розуміли, що знаючи мене і Авакова, що ми точно його затримаємо і доставимо в Київ.

Тоді, ми прибувши, одразу вночі поїхали на резиденцію президента, яка вже була порожня, зв'язок був відключений, але ми змоглися і зайшли туди. І, до речі, я пригадую, що в ту саму ніч повернулося двоє співробітників УДО, офіцерів з охорони Януковича, і від них ми дізналися першими про те, що вони, по-перше, залишилися вірними приєзді, саме ці два офіцери і вони, повернувшись в Ялту, нам сказали, що насправді відбувалося і куди втік колишній президент Янукович. Ось така правда.

І, до речі, це вже доведено в суді, ця інформація є відкритою і я, і інші давали ці покази в суді по справі держзради Віктора Януковича.

ВІТАЛІЙ ГУЗІЙ:

Чи можемо ми сказати, що саме на відповідальності СБУ часів 2014 року і СБУ часів 2022 року, якщо ми беремо ту частину провини, щодо неефективної підготовки з нашого боку, лежить найбільша частка в тому, що ми не змогли ні захистити Крим, ні захистити частину Донбасу, яку спочатку захопили без бою, і не змогли нормально облаштувати оборону зі сторони Криму в 2022 році.

ВАЛЕНТИН НАЛИВАЙЧЕНКО:

Мені відомо про 2014 рік, я можу чітко сказати, що так, Янукович і вся його «згряя», включно з керівниками СБУ і МВС, не просто не захистили, а здали ворогу ці території, адміністрації, парламент Криму і так далі.

Вони є державні зрадники, в цьому сумнівів немає, це судами вже українськими доведено. І коли через п'ять днів після фактичної окупації Криму мене призначили головою СБУ, я був в шоці, коли побачив, що самого СБУ навіть в Києві немає, втікли і все розвалили. Керівники СБУ втікають в Крим, переходять на бік ворога, включно з керівниками, наприклад, департаменту захисту національної державності.

Це, знаєте, шок не просто для мене, як для професіонала, а для всієї країни. Люди, які призначені на посади для захисту державності, переходять і втікають на бік ворога, який захоплює нашу державність і нашу територію. Ось в чому драма.

Тому такого більше не можна допустити, щоб на керівництві спецслужб, країни і уряду були державні зрадники. Ось моя відповідь, причому вона вистраждана, через боротьбу з ними.

Повну версію інтерв'ю з Валентином Наливайченко можна подивитись на Ютуб-каналі «ПОРАДИ ЮРИСТА»

ПОДІЛ (ВИДІЛ) ЧАСТКИ ЖИТЛОВОГО БУДИНКУ ТА ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ

Особливості, підстави та можливість поділу нерухомості (житлового будинку) та земельної ділянки на якій він розміщений.

12 грудня 2025 року Верховний Суд в рамках справи № 686/10987/21, провадження № 61-7229св25 (ЄДРСРУ № 132556298) досліджував питання щодо поділу нерухомості (житлового будинку) та земельної ділянки на якій він розміщений.

Згідно із ч 1 ст 316 ЦК України правом власності є право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб.

Відповідно до ст 317 ЦК України, власникові належать права володіння, користування та розпорядження своїм майном.

Згідно із ч 1 ст 319 ЦК України власник володіє, користується, розпоряджається своїм майном на власний розсуд.

Відповідно до ч 1, 2 та 4 ст 355 ЦК України майно, що є у власності двох або більше осіб (співвласників), належить їм на праві спільної власності (спільне майно). Майно може належати особам на праві спільної часткової або на праві спільної сумісної власності. Спільна власність вважається частковою, якщо договором або законом не встановлена спільна сумісна власність на майно.

За змістом ч 1 ст 356, ч 1, 2 ст 358 ЦК України власність двох чи більше осіб із визначенням часток кожного з них у праві власності є спільною частковою власністю. Право спільної часткової власності здійснюється співвласниками за їхньою згодою. Співвласники можуть домовитися про порядок володіння та користування майном, що є їхньою спільною частковою власністю.

У ч 3 ст 358 ЦК України передбачено, що кожен із співвласників має право на надання йому у володіння та користування тієї частини спільного майна в натурі, яка відповідає його частці у праві спільної часткової власності. У разі неможливості цього він має право вимагати від інших співвласників, які володіють і користуються спільним майном, відповідної матеріальної компенсації.

Відповідно до ч 1, 3 ст 364 ЦК України співвласник має право на виділ у натурі частки із майна, що є у спільній частковій власності. У разі виділу співвласником у натурі частки із спільного майна для співвласника, який здійснив такий виділ, право спільної часткової власності на це майно припиняється. Така особа набуває право власності на виділене майно, і у випадку, встановленому законом, таке право підлягає державній реєстрації. Виділ частки із спільного майна - це перехід частини цього майна у власність учасника спільної власності пропорційно його частки в праві спільної власності й припинення для цієї особи права на частку у спільному майні.

Відповідно до ч 1 ст 370 ЦК України співвласники мають право на виділ у натурі частки із майна, що є у спільній сумісній власності, крім випадків, установлених законом. Оскільки після виділу частки зі спільного нерухомого майна в порядку ст 364 ЦК України право спільної часткової власності припиняється, то при виділі частки зі спільного нерухомого майна власнику, що виділяється, та власнику (власникам), що залишаються, має бути виділена окрема площа, яка повинна бути ізольованою від приміщення іншого (інших) співвласників, мати окремий вихід, окрему систему водопостачання, водовідведення, опалення тощо, тобто складати окремий об'єкт нерухомого майна у розумінні ст 181 ЦК України.

Верховний Суд у постанові від 11 листопада 2020 року у справі № 361/4047/17 зазначив, що системний аналіз положень статей 183, 358, 364, 379, 380, 382 ЦК України дає підстави дійти висновку, що у спорах про поділ будинку в натурі учасникам спільної часткової власності на будинок може бути виділено його відокремлену частину, яка відповідає розміру їх часток у праві власності. Виділ часток (поділ) жилого будинку, що перебуває у спільній частковій власності, є можливим, якщо кожній зі сторін може бути виділено відокремлену частину будинку із самостійним виходом

(квартиру) або в разі, коли є технічна можливість переобладнання будинку в ізольовані квартири, які за розміром відповідають розміру часток співвласників у праві власності. Якщо виділ (поділ) технічно можливий, але з відхиленням від розміру ідеальних часток співвласників, з урахуванням конкретних обставин поділ (виділ) може бути проведений зі зміною ідеальних часток і присудженням грошової компенсації співвласнику, частка якого зменшилася.

Визначальним для виділу частки або поділу будинку в натурі, який перебуває у спільній частковій власності, є розмір часток співвласників та технічна можливість виділу частки або поділу будинку відповідно до часток співвласників.

Поділ (виділ) частки житлового будинку передбачає перебудову існуючого, зазвичай, одноквартирного будинку з метою обладнання двох і більше ізольованих квартир. Варіанти поділу (виділу частки) житлового будинку повинні максимально забезпечувати однакові умови для співвласників із урахуванням їхніх часток. Поділ (виділ) частки житлового будинку вважається можливим якщо за результатами поділу у частинах будинку, що виділяються співвласникам, є можливість влаштувати ізольовані та забезпечені окремими виходами на прилеглу земельну ділянку, як мінімум однокімнатні, житлові квартири, які за своїми показниками (об'ємно-планувальним рішенням, складом приміщень, площею, забезпеченістю інженерним обладнанням тощо) відповідають вимогам нормативних документів.

Поділ житлового будинку (з технічної точки зору) - технічна можливість поділу в натурі житлового будинку у відповідності до часток співвласників (або близьких до цих часток) з облаштуванням у частинах будинку, що виділяються співвласникам, окремих ізольованих як мінімум однокімнатних квартир, у відповідності до вимог нормативних документів.

У постанові від 23 квітня 2025 року в справі № 357/3145/20 ВП ВС конкретизувала раніше зроблений нею висновок, викладений у постанові від 20 листопада

2019 року у справі № 344/8200/14 який полягає у тому, що:

- у результаті поділу нерухомого майна, що є у спільній частковій власності, кожному зі співвласників потрібно визначити окрему площу, яка має складати окремий об'єкт нерухомого майна в розумінні ст 181 ЦК України, а щодо житлових приміщень - також з урахуванням вимог частини першої ст 379 ЦК України, ч 1 ст 50 Житлового кодексу України;

- поділ спільного майна відрізняється від виділу частки або поділу будинку в натурі, який перебуває у спільній частковій власності тим, що в разі поділу майна на кожному співвласнику виділяється майно в натурі і право спільної власності припиняється. Натомість у разі виділу частки зі спільного майна право спільної часткової власності припиняється лише для того учасника, якому ця частка виділяється в натурі, а для інших співвласників режим спільної часткової власності на решту майна зберігається;

- за наявності лише двох співвласників майна між ними проводиться поділ, оскільки при визначенні частки одного зі співвласників у натурі частка іншого визначається також і зміни в подальшому не підлягає. У такому випадку суд має зазначити розмір виокремлених частин колишнього спільного майна для обох сторін та визначити конкретні окремі об'єкти нерухомого майна, що утворилися у результаті його поділу та належать позивачеві та відповідачеві;

- за наявності трьох і більше співвласників майна при визначенні в судовому порядку частки в натурі одного з них (виділу частки) розмір часток інших співвласників (відповідачів) не визначається. У цьому випадку суд, застосовуючи приписи ст 364 ЦК України, має виділити та зазначити у своєму рішенні індивідуально визначене майно (колишня частка у праві спільної власності) позивача та залишити решту майна у спільній власності інших відповідачів, які в подальшому за бажанням можуть поділити це майно добровільно на власний розсуд або в судовому порядку;

- винятком із цього правила є випадки, коли всі

співвласники або всі, крім одного, бажать поділу майна. У такому випадку суд має визначити частки всіх співвласників та провести поділ майна із зазначенням у резолютивній частині рішення конкретних окремих об'єктів нерухомого майна, що утворилися у результаті його поділу та належать кожному з колишніх співвласників. У цьому разі право спільної власності припиняється.

Необхідно також враховувати, що у ч 1 ст 88 ЗК України передбачено, що володіння, користування та розпорядження земельною ділянкою, що перебуває у спільній частковій власності, здійснюється за згодою всіх співвласників згідно з договором, а у разі недосягнення згоди - у судовому порядку.

Відповідно до ч 1 ст 377 ЦК України до особи, яка набула право власності на житловий будинок (крім багатоквартирного), будівлю або споруду, переходить право власності, право користування на земельну ділянку, на якій вони розміщені, без зміни її цільового призначення в обсязі та на умовах, встановлених для попереднього землевласника (землекористувача).

У ч 4 ст 120 ЗК України передбачено, що у разі набуття права власності на жилий будинок, будівлю або споруду кількома особами право на земельну ділянку визначається пропорційно до часток осіб у праві власності жилого будинку, будівлі або споруди.

Зазначені норми закріплюють загальний принцип цілісності об'єкта нерухомості із земельною ділянкою, на якій цей об'єкт розташований, відповідно до якого визначення правового режиму земельної ділянки перебуває у прямій залежності від права власності на будівлю і споруду та передбачається механізм роздільного правового регулювання нормами цивільного законодавства майнових відносин, що виникають при укладенні правочинів щодо набуття права власності на нерухомість, і правового регулювання нормами земельного і цивільного законодавства відносин при переході прав на земельну ділянку у разі набуття права власності на нерухомість.

Отже, земельне та цивільне законодавство

імперативно передбачає перехід права на земельну ділянку в разі набуття права власності на об'єкт нерухомості, що відображає принцип єдності юридичної долі земельної ділянки та розташованої на ній будівлі або споруди, який хоча безпосередньо і не закріплений у загальному вигляді в законі, тим не менш знаходить свій вияв у правилах статті 120 ЗК України, статті 377 ЦК України, інших положеннях законодавства.

Оскільки володіння та порядок користування земельною ділянкою, що перебуває у спільній частковій власності, у тому числі тією, на якій розташовані належні співвласникам житловий будинок, господарські будівлі та споруди, визначається, насамперед, угодою між співвласниками залежно від розміру їхніх часток у спільній власності на будинок, то застосовуючи статтю 88 ЗК України під час вирішення спорів як між ними самими, так і за участю осіб, котрі пізніше придбали відповідну частку в спільній власності на землю або житловий будинок, слід брати до уваги зазначену угоду. Це правило стосується тих випадків, коли житловий будинок поділено в натурі.

Суд може не визнати угоду про порядок користування земельною ділянкою, коли дійде висновку, що угода явно ущемляє законні права когось зі співвласників, позбавляє його можливості належно користуватися своєю частиною будинку, фактично виключає його з числа користувачів спільної земельної ділянки, суперечить архітектурно-будівельним, санітарним чи протипожежним правилам.

ВИСНОВОК:

При виділі частки зі спільного нерухомого майна власнику, що виділяється, та власнику (власникам), що залишаються, має бути виділена окрема площа, яка повинна бути ізольованою від приміщення іншого (інших) співвласників, мати окремий вихід, окрему систему водопостачання, водовідведення, опалення тощо, тобто складати окремий об'єкт нерухомого майна.

ЧИ МОЖЕ ПОДРУЖЖЯ ПОДІЛИТИ МАЙНО БЕЗ РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ?

Поділ майна подружжя часто пов'язують із розірванням шлюбу. Проте українське законодавство дозволяє врегулювати це питання, не розриваючи шлюб.

Так, відповідно до статті 69 Сімейного кодексу України (далі – СК) дружина та чоловік мають право на поділ майна, що належить їм на праві спільної сумісної власності, незалежно від розірвання шлюбу. Вони мають право розділити майно за взаємною згодою.

Існують такі способи поділу майна:

Договірний (добровільний). Подружжя може укласти договір про поділ майна. Обов'язково має бути нотаріально посвідчений договір про поділ житлового будинку, квартири, іншого нерухомого майна, а також про виділ нерухомого майна дружині, чоловікові зі складу усього майна подружжя (стаття 69 СК).

Судовий. Якщо дружина та чоловік не домовилися про порядок поділу майна, спір може бути вирішений судом. При цьому суд бере до уваги інтереси дружини, чоловіка, дітей та інші обставини, що мають істотне значення (стаття 71 СК).

Яке майно підлягає поділу

Спільною сумісною власністю подружжя є майно, яке набуто ним за час шлюбу, незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) самостійного заробітку (доходу). Вважається, що кожна річ, набута за час шлюбу, крім речей індивідуального користування, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя (стаття 60 СК).

У п. 23 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлю-

бу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя» від 21.12.2007 № 11 (далі – Постанова) роз'яснено, що спільною сумісною власністю подружжя, що підлягає поділу, можуть бути будь-які види майна, за винятком тих, які згідно із законом не можуть їм належати (виключені з цивільного обороту). При цьому немає значення на ім'я кого з подружжя вони були придбані чи внесені грошовими коштами, якщо інше не встановлено шлюбним договором чи законом.

Водночас звертаємо увагу, що не все майно, яке з'явилося під час подружнього життя, є спільною сумісною власністю. Чоловік та жінка у шлюбі також можуть набувати майно, яке є особистою приватною власністю. Зокрема, відповідно до статті 57 СК не може бути спільним майно, яке набув один із подружжя на підставі договору дарування, в порядку спадкування або ж придбане за кошти, які належали їй, йому особисто.

Однак у п. 23 Постанови зазначено, що майно, яке належало одному з подружжя, може бути віднесено до спільної сумісної власності укладеною при реєстрації шлюбу угодою (шлюбним договором) або визнано такою власністю судом з тих підстав, що за час шлюбу його цінність істотно збільшилася внаслідок трудових або грошових затрат другого з подружжя чи їх обох.

Розмір часток майна дружини та чоловіка при поділі майна

У разі поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, частки майна дружини та чоловіка є рівними, якщо інше не визначено домовленістю між ними або шлюбним договором.

При вирішенні спору про поділ майна суд може відступити від засади рівності часток подружжя за обставин, що мають істотне значення, зокрема якщо один із них не дбав про матеріальне забезпе-

чення сім'ї, ухилився від участі в утриманні дитини (дітей), приховав, знищив чи пошкодив спільне майно, витрачав його на шкоду інтересам сім'ї.

За рішенням суду частка майна дружини, чоловіка може бути збільшена, якщо з нею, ним проживають діти, а також непрацездатні повнолітні син, дочка, за умови, що розмір аліментів, які вони одержують, недостатній для забезпечення їхнього фізичного, духовного розвитку та лікування (стаття 70 СК).

У п. 30 Постанови зазначено, що під обставинами, що мають істотне значення для справи, потрібно розуміти не тільки випадки, коли один із подружжя не дбав про матеріальне забезпечення сім'ї, приховав, знищив чи пошкодив спільне майно, витрачав його на шкоду інтересам сім'ї, але і випадки коли один із подружжя не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) самостійного заробітку чи доходу (ч. 1 ст. 60 СК).

Порядок поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя

До складу майна, що підлягає поділу, включаться загальне майно подружжя, наявне у нього на час розгляду справи, та те, що знаходиться у третіх осіб. При поділі майна враховуються та-

кож борги подружжя та правовідносини за зобов'язаннями, що виникли в інтересах сім'ї (ч. 4 ст. 65 СК) (п. 24 Постанови).

Майно, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, ділиться між ними в натурі (стаття 71 СК).

Вартість майна, що підлягає поділу, визначається за погодженням між подружжям, а при недосягненні згоди - виходячи з дійсної його вартості на час розгляду справи (п. 22 Постанови).

Неподільні речі присуджуються одному з подружжя, якщо інше не визначено домовленістю між ними.

Речі для професійних занять присуджуються тому з подружжя, хто використовував їх у своїй професійній діяльності. Вартість цих речей враховується при присудженні іншого майна другому з подружжя.

Присудження одному з подружжя грошової компенсації замість його частки у праві спільної сумісної власності на майно, зокрема на житловий будинок, квартиру, земельну ділянку, допускається лише за його згодою, крім випадків, передбачених Цивільним кодексом України. Присудження одному з подружжя грошової компенсації можливе за умови попереднього внесення другим із подружжя відпо-

відної грошової суми на депозитний рахунок суду (стаття 71 СК).

Згідно з п. 25 Постанови вирішуючи питання про поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, зокрема неподільної речі, суди мають застосовувати положення частин 4, 5 ст. 71 СК щодо обов'язкової згоди одного з подружжя на отримання грошової компенсації та попереднього внесення другим із подружжя відповідної грошової суми на депозитний рахунок суду. За відсутності такої згоди присудження грошової компенсації може мати місце з підстав, передбачених ст. 365 Цивільного кодексу України (далі – ЦК), за умови звернення подружжя (одного з них) до суду з таким позовом (ст. 11 ЦК) та попереднього внесення на депозитний рахунок суду відповідної грошової суми.

Відповідно до статті 365 ЦК право особи на частку у спільному майні може бути припинене за рішенням суду на підставі позову інших співвласників, якщо:

- частка є незначною і не може бути виділена в натурі;
- річ є неподільною;
- спільне володіння і користування майном є неможливим;
- таке припинення не завдасть істотної шкоди

інтересам співвласника та членам його сім'ї.

Суд постановляє рішення про припинення права особи на частку у спільному майні за умови попереднього внесення позивачем вартості цієї частки на депозитний рахунок суду.

У разі коли жоден із подружжя не вчинив таких дій, а неподільні речі не можуть бути реально поділені між ними відповідно до їхніх часток, суд визнає ідеальні частки подружжя в цьому майні без його реального поділу і залишає майно у їхній спільній частковій власності (п. 25 Постанови).

Позовна давність до вимог про поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя

Позовна давність не застосовується до вимог про поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, якщо шлюб між ними не розірвано.

До вимоги про поділ майна, заявленої після розірвання шлюбу, застосовується позовна давність у три роки. Позовна давність обчислюється від дня, коли один із співвласників дізнався або міг дізнатися про порушення свого права власності (стаття 72 СК).

*За інформацією
Мін'юсту*

АНОНС! ЧИТАЙТЕ В НАСТУПНОМУ НОМЕРІ:

✓ ЧИ МОЖЕ ТЦК МОБІЛІЗУВАТИ АВТО У ГРОМАДЯНИНА

(Пояснення юриста про військово-транспортний обов'язок в Україні в умовах воєнного стану)

✓ ОФОРМЛЕННЯ ПРАЦІВНИКА ФОПом У 2026 РОЦІ

(ФОП-роботодавець: як правильно оформити працівника у 2026 році?)

✓ ЩО ЗМІНИЛОСЯ У ВИДАЧІ ЛИСТКІВ НЕПРАЦЕЗДАТНОСТІ

(3 квітня відбулись зміни у контролі за видачею листків непрацездатності: що потрібно знати?)

БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА

Отримати юридичну консультацію або правову допомогу можна за наступними контактами:

телефон: 0 800 213 103
e-mail: info@legalaidd.gov.ua

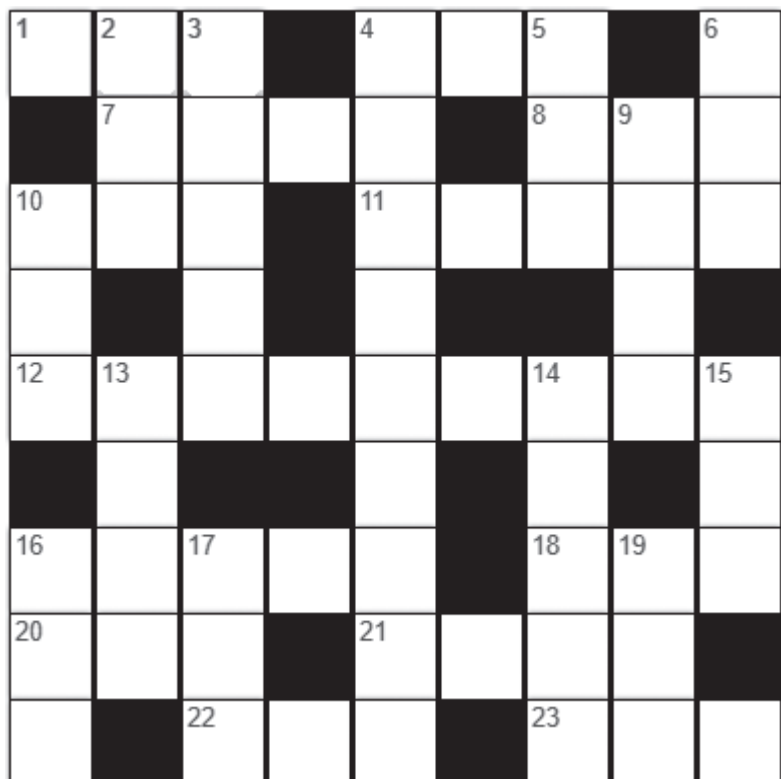
ПЕРЕДПЛАТА - 2026

НА ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВУ ГАЗЕТУ «ПОРАДИ ЮРИСТА»

Шановні читачі!

Якщо ви хочете знати свої права та вміти їх відстоювати, знайти відповіді на актуальні питання, бути в курсі змін законодавства, а також читати ексклюзивні інтерв'ю з українськими юристами, політиками, експертами, волонтерами та захисниками, оформіть передплату на газету у поштових відділеннях за каталогом видань «ПРЕСА ПОШТОЮ»

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ - 49801

По горизонталі:

- Снігова буря.
- Персонаж британських комедійних фільмів і телесеріалу.
- Зворотний бік монети, медалі.
- Ярмо.
- Суверенна держава в Західній Азії, розташована на північному сході Аравійського півострова в Перській затоці, чия територія межує з Оманом на сході та Саудівською Аравією на півдні та заході, а також має морські кордони з Катаром на заході та Іраном на півночі.
- Дерево або чагарник родини шовковицевих, що містить отруйні алкалоїди.
- Нецементоване скупчення уламків гірських порід і мінералів.
- Прісноводна риба родини коропових із видовженим тілом і міцною мідно-жовтою лускою.
- Невелике веслове, парусне або моторне судно.
- Українська компанія, що спеціалізується на послугах загальнонаціональних та «онлайн» лотерей.
- Глекоподібний глиняний, дерев'яний або металевий посуд для води, молока або квасу.
- Футбольне слово.
- Кухар на кораблі.

По вертикалі:

- ...-транс (музичний напрям).
- Територія поширення чого-небудь.
- Желе з вершків або мигдального молока.
- «... яка місячна, зоряна, ясна» — уперше опублікована в 1885 році в одеському альманасі «Нива» популярна українська пісня на слова Михайла Старицького, музику до якої, як включення до опери арії за мотивами повісті Миколи Гоголя «Утоплена», написав Микола Лисенко.
- В релігії Стародавнього Єгипту — бог Сонця.
- Держава в Західній Африці, відома раніше під назвою Золотий Берег.
- Індіанський народ, що існував на крайньому півдні Південної Америки.
- Одиниця аптекарської ваги, що дорівнювала 0,062 грама та була вживана до запровадження Метричної системи мір.
- Людина, яка ловить рибу.
- Український розважальний телеканал, заснований у 1992 році з назвою «ТЕТ-А-ТЕТ».
- Орган, що здійснює правосуддя у формі розгляду і вирішення цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних і інших категорій справ.
- Протилежне добро.
- Японська й американська художниця, музикант, дружина Джона Леннона.

По горизонталі: 1. Юга 4. Бін 7. Ора 8. ОАЕ 10. Аньчап 12. Агломмерат
16. Сазан 18. Бом 20. УНЛ 21. Жбан 22. Оне 23. Ко
По вертикалі: 2. Гоа 3. Арава 4. Вадиміанже 5. Ніч 9. Тапа 10. Опа
13. Гран 14. Рубак 15. ТЕТ 16. Сух 17. Зно 19. Оно

2026 р. Всеукраїнська інформаційно-правова газета

Свідоцтво КВ 23224-13064ПР від 22.03.2018р. Ідентифікатор медіа - R30-03093

Засновник: ТОВ «Редакція газети «ПОРАДИ ЮРИСТА» (ЄДРПОУ 41861792)

Телефон редакції: +38 (050) 692-13-30, e-mail: porady_urista@ukr.net

Головний редактор Закутайло О. П. Заст. Головного редактора Закутайло С. О.

Керівник проекту Бортнік Р. О.

Газета виходить 1 раз на місяць. Тираж - 1000 прим.

Віддруковано в друкарні «Від і До». Адреса: м. Чернівці, вул. Заводська 37 - В.

Тел 0503763347. Замовлення № 306

Відповідальність за точність і достовірність інформації несе автор.

За точність та зміст реклами - рекламодавці.

За якість друку відповідає друкарня.

Редакція не завжди поділяє точку зору автора публікації. Редакція залишає за собою право редагувати матеріал.

При використанні публікацій газети «Поради юриста» посилання на газету обов'язкове.

Матеріали друкуються українською мовою.

ЩЕ БІЛЬШЕ КОРИСНОЇ ТА
АКТУАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЧИТАЙТЕ НА
ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВОМУ ПОРТАЛІ
«ПОРАДИ ЮРИСТА»

WWW.PORADY.ORG.UA

ПОРАДИ
ЮРИСТА

